

Dialogseminarium 2011-02-25 om handläggarens roll och ansvar för stöd till anhöriga till personer med funktionsnedsättningar och långvariga sjukdomar

Deltagare

Från Stockholms stad	LSS-handläggare, en från varje stadsdel Pia Ehnage, utredare på socialförvaltningen, avdelningen för stadsövergripande sociala frågor
Från Socialstyrelsen	Karin Lindgren, Lennarth Johansson och Elisabet Alexius

Sammanfattning av diskussionen och de synpunkter som framfördes

Handläggarens roll och ansvar

Som biståndshandläggare fattar man beslut både enligt SoL och LSS. Rollen har förändrats mycket och har kommit att innehålla allt mer administration. Exempelvis granskar man och följer upp fakturor från externa utförare.

Synen på anhörigas behov har också förändrats. Tidigare var tendensen den att man i handläggningen la ett mycket stort ansvar på de anhöriga medan man nu är mycket mer medveten om att man också måste beakta deras behov för att inte slita ut dem.

DUR, (Dokumentation, Utredning, Resultat) är ett utredningsinstrument som har börjat användas för att utreda den sökandes hela situation. Det ska fungera som stöd för handläggarna och är fortfarande under utveckling.

Som myndighetsperson måste man hålla sig till sin roll men själva utredningssamtalet har i sig en stödjande funktion och förhållningssättet är viktigt.

En policy till stöd för stadsdelarna kommer att utformas och fastställas i fullmäktige.

Vad är ett stödsamtal?

Stödsamtal erbjuds av kommunen medan terapi bedrivs enligt Hälso- och sjukvårdslagen.

Gränsen mellan stödsamtal och behandling kan vara flytande och det ”vanliga” utredningsarbetet övergår ibland i ett stödsamtal.

Som biståndshandläggare saknar man dock tid för regelbundna samtal med anhöriga. Man uppmanas att inte ta på sig kuratorsrollen och erbjuds inte heller utbildning, exempelvis i KBT. Fokus ligger på brukaren, inte på den anhörige, även om man också i utredningen måste beakta dennes situation. Man hänvisar vidare; till råd och stöd, husläkaren, patientorganisationer mm.

Samarbete med anhörigkonsulenter/anhörigstödjare

Som handläggare samarbetar man nära anhörigkonsulenten i de stadsdelar där sådana finns. En särskild blankett har tagits fram där den anhörige kan ge sitt medgivande till att bli kontaktad av konsulenten.

En anhörigkonsulent kan också vara den som ger information, till exempel i de fall när frågan om personlig assistans kommer upp. Ibland är det enda sättet att komma in i arbetslivet att bli anställd som personlig assistent, men många anhöriga vill inte vara anställda och behöver få veta att det finns andra lösningar.

Service eller behovsprövad insats?

Vissa kommuner beviljar bistånd i form av stödsamtal eller anhöriggrupp men ordet bistånd är negativt laddat för många anhöriga. Flera handläggare önskade hellre ett ”smörgåsbord” med olika öppna serviceinsatser, allt från öppna fritidsgårdar för ungdomar med funktionshinder till demenssköterska och dietist.

Om den anhörige inte hittar det man behöver eller om det inte kan erbjudas som service är det handläggarens roll att uppmuntra till att ansöka om bistånd. Genom att ett eventuellt avslagsbeslut överklagas kan frågan lyftas och behovet synliggöras. Den anhörige som söker bistånd för egen del gör det i den kommun/stadsdel där han/hon själv är bosatt, oavsett var den närstående bor.

Gruppverksamhet

Inom funktionshinderområdet är målgrupperna med samma intresse så små att man skulle behöva samarbeta mellan stadsdelarna för att få ihop tillräckligt stora grupper. Habiliteringens grupper är länsövergripande av samma skäl.

Många anhöriga till yngre är förvärvsarbetande så kommunen bör erbjuda insatserna kvällstid och samtidigt underlätta för de anhöriga att delta, exempelvis genom avlösning.

Bristande resurser

Att leva upp till den nya bestämmelsen kräver resurser av god kvalitet så att insatserna kan följas upp och utvärderas. Många underströk dock att sådana resurser saknas och önskade en budget som medger insatser. Man upplever att det är budgetramarna som styr, inte den enskildes behov.

Handläggarna har ibland många års kontakt med samma familj och besitter därmed en stor samlad kunskap om behovet av anhörigstöd. De skulle kunna synliggöra de anhörigas situation och framföra behoven till beslutsfattarna.

Samtidigt finns det idag nya vägar att gå. Chatgrupper på nätet är till exempel bra för personer som har samma diagnos, kanske även för de anhöriga.

Anhöriggrupper med särskilt stora behov

Handläggarna bedömde att föräldrar till barn med funktionsnedsättningar och anhöriga till yngre dementa eller till personer med neurologiska och neuropsykiatriska sjukdomar är de som har störst behov av stöd.

Vad kan socialstyrelsen medverka till?

Önskemål från handläggarna:

- Utbildning exempelvis i motiverande samtal.
- Fördjupning i innebörden av den nya bestämmelsen
- Goda exempel
- Bemötande och förhållningssätt i yrkesrollen och det stödjande samtalet.

Sammanfattning

Som handläggare

- är det viktigt att fundera över sin roll
- ger man inte själv bistånd utan erbjuder hellre ett smörgåsbord av insatser
- är man nyckelperson för att hitta de anhöriga som behöver stöd